

Sefydliadau gwirfoddol yn gweithio gydag unigolion, teuleodd a chymunedau

Gweithio ar gyfer sector gwirfoddol cadarn ac annibynnol yng Nghymru.

Dros y flwyddyn i ddod mae Talwrn yn mynd i ganolbwyntio ar dri maes craidd:

- herio a chefnogi seilwaith y sector gwirfoddol yng Nghymru
- cefnogi meithrin gallu ac adnoddau gyda sefydliadau gwirfoddol a'r sector yn ei gyfanrwydd er mwyn datblygu llais cryfach, mwy hyderus, annibynnol
- cael rhagor o arian i ddod i Gymru o ymddiriedolaethau a sefydliadau elusenol

Themâu

Drwy gydol y llynedd roedd Talwrn yn meddwl am ddyfodol y sector yng Nghymru a sut y gallwn gyfrannu at adeiladu ei allu a'i adnoddau. Edrychwyd ar arweinyddiaeth a chynaliadwyedd; sut i fesur effaith gymdeithasol; menter gymdeithasol a photensial ac anfanteision hyn; dyneiddio gofal cymdeithasol a'r berthynas rhwng y sector gwirfoddol a'r sector cyhoeddus yng Nghymru. Ar ddechrau 2017 cynhaliwyd dau

ddigwyddiad i rannu rhai o'n syniadau ag eraill ac at ei gilydd cyfrannwyd syniadau gan bobl o tua saith deg o sefydliadau: <https://tinyurl.com/jvz7lxv> Drwy gydol 2017 byddwn yn rhyddhau erthyglau sy'n dwyn ynghyd y syniadau ar y pynciau hyn. Cadwch lygad am y rhain ar ein gwefan www.talwrn.org.uk ac mewn cyhoeddiadau yng Nghymru.

PWY YDYM NI?

Mae Talwrn yn cael ei arwain gan grŵp annibynnol o bobl sy'n gweithio yn y sector gwirfoddol yng Nghymru ac yn rhannu dymuniad i weld y sector yn tyfu mewn nerth ac adeiladu ar ei allu a'i adnoddau i drechu tlodi ac anfantais mewn cymunedau ledled Cymru. Nid ydym yn sefydliad ffurfiol – nac yn bwriadu bod yn sefydliad ffurfiol, ond yn hytrach rydym yn strwythur i hyrwyddo cefnogaeth gan gymheiriaid a helpu'r rhai sy'n gweithio ac yn gwirfoddoli yn y sector gwirfoddol yng Nghymru i helpu ei gilydd.

CYSYLLTWCH

Talwrn
c/o People and Work
CMC@Loudoun
Plas Iona, Butetown
Caerdydd
CF10 5HW

Ffôn: 029 2048 8536

talwrn@peopleandwork.org.uk

Sut y gallwn helpu?

Mae Talwrn wedi cael rhywfaint o gyllid gan Sefydliad Garfield Weston sy'n golygu y gallwn gefnogi sefydliadau gwirfoddol i gefnogi ei gilydd drwy:

- **helpu gyda chefnogaeth mentora cymheiriaid** – os ydych am dreulio amser gyda sefydliad arall i ddysgu am eu gwaith, neu os hoffech i rywun dreulio amser gyda chi er mwyn rhannu eu profiadau, gall Talwrn helpu gyda'r costau;
- **adolygiad gan gymheiriaid o geisiadau cyllido** – os ydych yn paratoi cais am gyllid ac y byddech yn croesawu 'cyfaill beirniadol' i edrych drwyddo a rhoi sylwadau cyn ichi ei anfon gall Talwrn helpu; a
- **gweithdai cyllid ymarferol/grwpiau trafod** – cyfle i gael ychydig o bobl at ei gilydd i gynllunio gwaith yn y dyfodol a sut y gellid ei gyllido gyda chyllid a help gan Talwrn. Bydd y

gweithdai/trafodaethau yn canolbwyntio'n benodol ar gyllid gan ymddiriedolaethau a sefydliadau elusennol.

Cynhelir y grŵp gweithdy cyntaf yn Rhondda ar 20 Mehefin o dan arweiniad Rhondda Gryfach a'r ail yng Nghaernarfon o dan arweiniad Sylfaen Cyf ar mis Awst.

Dull Talwrn yw dechrau gyda rhannu syniadau a gwybodaeth. Lle y bo'n ddefnyddiol gallwn ddefnyddio arbenigedd penodol ond y prif nod yw cael pobl i rannu profiadau a dealltwriaeth a datblygu ein meddwl. I gael rhagor o wybodaeth neu os oes gennych ddi-ddordeb mewn cael gweithdy yn eich ardal chi cysylltwch â Sarah Lloyd-Jones ar talwrn@peopleandwork.org.uk.

Darllen diddorol

Listening for Change. Ebrill 2017. Mae Sefydliad Esmée Fairbairn ac Ymddiriedolaeth Blaggrave wedi dwyn ynghyd ymatebion gan dros 640 o sefydliadau diben cymdeithasol i arolwg a holodd eu barn ar y berthynas rhwng sefydliadau a'r rhai maent yn eu cyllido mewn perthynas ag ymddiriedaeth, atebolrwydd, cydweithio a chyfathrebu.
<https://tinyurl.com/lgny4xu>

Skills Survey 2016-17. Mae'r Sefydliad ar gyfer Gwella Cymdeithasol (FSI) yn cynnal Arolwg Sgiliau Sector Elusennau Bach bob dwy flynedd. Mae'r arolwg diweddaraf yn casglu bod angen i ddarparu cefnogaeth hyfforddiant a sgiliau i elusennau bach a grwpiau cymunedol fod yn llawer mwy hyblyg.
<https://tinyurl.com/k5s9b3j>

Llunio Eich Dyfodol: comisiynodd CGGC a Chynghorau Gwirfoddol Sirol yng Nghymru y gwaith hwn i helpu i fapio rôl bosibl y sector gwirfoddol yng Nghymru yn y dyfodol. Ceir dau adroddiad, un sy'n ystyried tueddiadau ar gyfer y dyfodol a'r llall yn nodi pedwar senario ar gyfer y sector yn y dyfodol.
<http://www.wcva.org.uk/about-us/news/2016/11/strong-civil-society-vital-to-shaping-a-better-future-for-wales?seq.lang=cy-GB>

Y Modd y mae Awdurdodau Lleol yn Ariannu Gwasanaethau'r Trydydd Sector: rhyddhaodd Archwilydd Cyffredinol Cymru yr adroddiad hwn ym mis Ionawr 2017.

<http://www.audit.wales/cy/system/files/publications/Third-sector-funding-cym.pdf>

Cymunedau Cadarn: canolbwyntiodd rhifyn mis Mawrth 2017 o gylchgrawn Exchange Sefydliad Bevan ar gymunedau cadarn.

<https://tinyurl.com/jwr9dwr>

Improving Lives: helping workless families: Ebrill 2017. Mae'r adroddiad hwn yn defnyddio gwybodaeth gan Astudiaeth Carfan y Mileniwm a'r Arolwg Deall Cymdeithas a ffynonellau eraill i archwilio effeithiau bod heb waith. Mae'r 'camau nesaf' yn canolbwyntio ar gynlluniau Llywodraeth y DU, ond mae'r adroddiad yn darparu rhywfaint o wybodaeth ddefnyddiol.

<https://tinyurl.com/m566ro5>

Rhowch wybod i ni os ydych wedi darllen unrhwy beth yn ddiweddar y credwch y byddai'n ddefnyddiol i eraill.

Canolbwyntio ar gyllid

Mae gan **Sefydliad Rank** dair thema graidd yn ei flaenoriaethau cyllido:

- Menter
- Gofal
- Arweinyddiaeth

Mae'r wefan

<http://www.rankfoundation.com/about/> yn esbonio rhagor am y meysydd gwaith hyn. Mae Sefydliad Rank yn cynnig grantiau ac, o dan y pennawd Menter, fenthyciadau. Mae'r wefan yn disgrifio dull sy'n:

- *Adlewyrchu ein hannibyniaeth a'n safbwynt hirdymor*
- *Mynd ati'n weithredol i feithrin ac annog partneriaethau a chydweithio*
- *Gwerthfawrogi dysgu a rhannu*
- *Cydbwyso anghenion cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol*

Fel cyllidwr mae Sefydliad Rank yn awyddus i ddysgu o'r gwaith a bydd yn treulio amser yn dod i adnabod derbynwyr grantiau a gweithredu drwy broses o 'ddyngarwch sy'n ymgysylltu'. Drwy hyn maent nid yn unig yn ceisio cyllido elusennau ond maent yn mynd ati gyda'i gilydd i ddatblygu cyfalaf deallusol hefyd drwy werthuso a dysgu o'r gwaith, a chyfalaf cymdeithasol drwy hyrwyddo

rhwydweithiau a gwaith wedi'i leoli mewn ardaloedd. Mae'r Sefydliad yn cynnal cynhadledd flynyddol sy'n ceisio rhannu'r hyn sy'n cael ei ddysgu ac ysgogi syniadau newydd.

Sefydliad Garfield Weston yw un o'r sefydliadau elusennol mwyaf yn y DU, gan roi grantiau o tua £60m y flwyddyn. Mae ei wefan www.garfieldweston.org yn nodi:

Mae'n well gan Ymddiriedolwyr elusennau sy'n darparu gwasanaethau a gweithgareddau yn uniongyrchol i'r rhai mewn angen, ac maent yn arbennig o awyddus i weld ceisiadau gan elusennau yn y sectorau Lles, Ieuencid a Chymunedol a hefyd mewn rhanbarthau o anfantais economaidd.

Mae'r wefan yn nodi'n glir y math o waith maent yn ei gefnogi ac yn darparu gwybodaeth am grantiau diweddar Ionawr - Mawrth 2017, ac o blith y rhain daeth tua £275,000 i Gymru. Bydd Garfield Weston yn ystyried costau cyllid craidd ac mae llawer o'i grantiau diweddar (gweler yr adroddiad blynyddol ar y wefan) wedi bod i helpu sefydliadau ar bwynt o newid i ailfeddwl eu strategaeth, datblygu cynllun busnes neu wella eu gwaith.

Rhondda Gryfach: enghraifft leol

Wedi'i ddechrau gan grŵp bach yn 2015, rydym yn rhwydwaith o sefydliadau, grwpiau ac unigolion a arweinir gan y trydydd sector neu'r sector gwirfoddol yn Rhondda gan ddathlu rhagoriaeth a herio difaterwch. Croesawn drafodaeth gadarnhaol, greadigol a beirniadol ac rydym yn agored i bawb yn yr ardal. Mae'r rhwydwaith yn gweithio'n gadarnhaol gyda'r sectorau cyhoeddus a phreifat yn yr ardal ond mae'n awyddus iawn i gynnal ethos y trydydd sector, gan archwilio ffyrdd newydd o fod yn gymuned yn Rhondda wrth i doriadau caledi wasgu hyd yn oed yn galetach a chymryd risgiau gyda phrosiectau a syniadau newydd.

Mae Rhondda Gryfach yn pwysleisio cryfderau pob sefydliad sy'n aelod. Er

enghraifft, crëodd Theatr Spectacle noswaith hudol ar thema Charlie & the Chocolate Factory i ddathlu'r gwirfoddolwyr gwych niferus yn Rhondda a gwnaeth Phil Vickery, cogydd lleol wedi'i leoli yng Nghapel Blaencwm, fwyd ar thema Roald Dahl (gan gynnwys coesau cyw iâr siocled!). Mae sawl digwyddiad i ddathlu wedi'u cynllunio yn Rhondda yr haf hwn fel rhan o wyliau presennol neu fel digwyddiadau newydd i archwilio'r nifer fawr o dalentau a sgiliau yn Rhondda. Rydym yn ceisio cymysgu a chydweddu oedrannau, sectorau (e.e. chwaraeon a'r celfyddydau), cymunedau a diddordebau, gan greu mwy o ymwybyddiaeth o wirfoddoli, cyfleoedd addysgol a chyflogaeth yn Rhondda a thu hwnt.

I gael rhagor o wybodaeth, ewch i'r wefan: www.strongerrhondda.wales